

Аркадій КОВАЛЬ

здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «магістр»

спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Науковий керівник: **КУШНІРУК Тетяна Миколаївна**

кандидат с.-г. наук, доцент

доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ МІСТ

Роль землі у розвитку суспільного виробництва є визначальною для багатьох галузей економіки, а також просторовим базисом розміщення продуктивних сил країни і розселення населення [1, с. 85]. На землях міст, які становлять лише 2,2 % території держави, зосереджено $\frac{3}{4}$ основних виробничих фондів країни та проживає дві третини її населення. Концентрація населення на обмеженій території, функціонування виробництв високих класів шкідливості та автомобілізація міст зумовили надмірне техногенне навантаження на міські території. Шкідливими викидами забруднюються атмосферне повітря, ґрунтовий покрив, ліси, водні об'єкти. Зростають обсяги виробничих і побутових відходів, які майже не утилізуються, займають значні площі земель, негативно впливають на навколишнє середовище і здоров'я населення. Екологічні проблеми міст і невпорядкованість транспортного обслуговування населення створюють некомфортні умови для проживання і відпочинку жителів у містах.

В умовах існування різних форм власності на землю відійшла у минуле система державного планування розвитку міст. Ринок земель, що функціонує у містах, істотно змінив інвестиційний клімат: державні інвестиції, особливо у соціальну сферу, скорочено до мінімуму, а приватні інтереси учасників ринку щодо розміщення об'єктів приватної власності не мають належного

обґрунтування у застарілій містобудівній документації. Якщо раніше місто можна було розглядати як суцільну територію із однією монопольною власністю держави на землю, то зараз згідно із земельним законодавством категорії земель за цільовим призначенням зумовлюють необхідність диференційованого підходу до формування функціонально-планувальної структури міст. З іншого боку, створення умов для перетворення земельно-ресурсного потенціалу міст у потужний самодостатній чинник економічного розвитку вимагає наукового обґрунтування процесів управління землекористуванням у сучасних умовах. Це зумовлює розроблення методологічних основ екологічної, економічної та соціальної оцінки розвитку міського землекористування, плати за використання земель, розвитку земельного ринку, удосконалення орендних відносин, напрацювання механізмів охорони міського ландшафтно-рекреаційного комплексу та здійснення заходів земельно-господарського устрою міст [1, с. 88].

Принцип пріоритетності вимог екологічної безпеки, що з 2002 р. запроваджено у практику регулювання земельних відносин відповідно до статті 50 Конституції України, є основоположним фактором здійснення екологізації землекористування. Ландшафтно-рекреаційний потенціал міст, що включає ліси, особливо охоронювані території, води, сільськогосподарські землі та землі загального користування, призначені для відпочинку населення, становить 54% площі міських земель і становить особливу цінність для збереження капіталу здоров'я населення.

Еколого-економічний механізм охорони ландшафтно-рекреаційного комплексу повинен включати: екологічний моніторинг; еколого-правове забезпечення функціонування землекористування; екологічний аудит; економічне обґрунтування втрат, що обумовлюються вилученням сільськогосподарських, лісових, водогосподарських і рекреаційних угідь, обмеженнями у землекористуванні, забрудненням земель і погіршенням їх якісного стану [2, с. 25].

Нормативи втрат, пов'язаних з вилученням земель, не корелюють з показниками нормативної грошової оцінки угідь, необґрунтовано занижені, а вартість втрат визначається з застосуванням балів бонітетів за регіонами (області), що є некоректним. Оцінка сільськогосподарських угідь і розміри нормативів втрат виробництва у межах міст надзвичайно низькі, а розміри коефіцієнтів зниження продуктивності земель досі не визначено.

Удосконалення економічного регулювання визначення втрат і їх компенсації потребують застосування, замість балів бонітетів, показників нормативної грошової оцінки земель, перегляду методики цієї оцінки в межах міст, наукового визначення розмірності коефіцієнтів зниження продуктивності угідь, законодавчого врегулювання порядку відшкодування втрат, спричинених обмеженнями у землекористуванні та погіршенням якісного стану земель.

Відшкодування втрат угідь повинно додатково включати лісопарки, міські парки, сквери, інші землі, зайняті зеленими насадженнями у містах; угіддя прибережних смуг водних об'єктів, а також зміну цільового призначення земельних ділянок.

Зарубіжний досвід контролю землекористування, його правове регулювання та спрямованість, з розробленням відповідних загальнодержавних, регіональних і місцевих програм, є свідченням підвищення особливої контролюючої ролі громадських організацій, об'єднань громадян, «земельних рухів» щодо активізації управління земельними ресурсами з боку муніципальних органів і громадськості.

Кардинальне поліпшення діяльності щодо контролю за використанням і охороною земель та його результативності неможливе без законодавчого врегулювання діяльності громадських організацій і громадських спілок, громадських інспекторів щодо здійснення такого контролю. Потенціал громадських об'єднань необхідно зосередити на суттєве поліпшення якості контролю, його повсюдність, незалежність.

Список використаних джерел

1. Добряк Д. С., Будзяк В.М., Будзяк О.С. Ефективність екологобезпечного

користування землями України в ринкових умовах. *Економіка України*. 2013. № 7. С. 83–94.

2. Новаковська І. О. Ефективність міського землекористування: теоретико-методологічні засади та методи оцінки. *Економіст*. 2016. № 8. С. 24–28.

УДК: 633.12:504:631.54

Дмитро КОРЧИНСЬКИЙ

здобувач вищої освіти 4 курсу
спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **ВІЛЬЧИНСЬКА Людмила Аліковна**

кандидат с.-г. наук, доцент,

доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КУЛЬТИВУВАННЯ ГРЕЧКИ

Гречка – мультифункціональна культура широкого спектру використання. Цінними є усі, без винятку, частини рослини. Обґрунтовані фізіологічні норми харчування для людини передбачають доцільність систематичного введення в раціон людей різних круп, у середньому на душу населення 14-15 кг на рік, тобто приблизно 40-42 г в день. Серед них перевага надається крупам гречки (25-30% від загальної потреби), рису (18-20%) і бобових (14-16%). Далі йдуть крупи з проса (11-12%), пшениці (10-13%), вівса (7%), ячменю і кукурудзи. Перевага круп з гречки, рису і бобових пов'язана з особливостями амінокислотного складу білків [1, 3]. Плоди її містять 12-18% білка, 2-4 – жиру, 10-16 – клітковини, 70-85% - крохмалю. За біологічною цінністю (амінокислотним скором) білки гречки наближаються до білків сухого молока (92,3%) та курячих яєць (81,4-99,3%). Переважна частина білків (80%) входить в склад легкокорозчинних альбумінової і глобулінової фракцій, що